

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1976/59

Karar Sayısı:1977/6

Karar Günü:1/2/1977

Resmi Gazete tarih/sayı:22.3.1977/15886

İtiraz yoluna başvuran: Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesi

İtirazın konusu: 11/7/1975 günlü, 15292 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun un Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, bazı maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına ve Bu Kanuna Ek ve Ek Geçici Maddeler Eklenmesine ilişkin 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Kanunun yürürlüğü hakkındaki 53. maddesinde yer alan "... diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer." kuralının, Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptali istemidir.

I- OLAY:

30/8/1969 nasıplı üsteğmen olan ve 30/8/1975 ten geçerli olarak yüzbaşılığa yükseltilen davacı, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 30. maddesinin 3/7/1972'de bitirmesi sebebiyle yüzbaşılık nasbının 30/8/1972 olarak düzeltilmesini istemiş, kanunun, yayımı tarihinde 3 yılını doldurmuş olanların terfileri için uygulanacak kuralları kapsayan ve yürürlük maddesine göre de 1/3/1975'te yürürlüğe giren Ek geçici 26. maddesi karşısında yükselmede yeterlik durumunun elverişli olmadığını belirten davalı idare bu nasıp düzeltmesi işlemini yapmayınca davacı, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde bu işlemin davası açmış; davacı vekili davalı idarenin birinci savunma layihasına karşılık olarak verdiği 22/3/1976 günlü dilekçesinde 1923 sayılı Kanunun Ek geçici 26. maddesini 1/3/1975'te yürürlüğe koyan kuralın kazanılmış hakları bozması nedeniyle Anayasa'ya aykırılığını ileri sürmüş, 24 Kasım 1976 gününde konuyu inceleyen mahkeme ise Anayasa'ya aykırılık savını ciddi görmekle birlikte, 1923 sayılı Kanunun 53. maddesinin "Bu Kanunun 20, 37. maddesine bağlı gösterge tabloları, 38., ek geçici 26., Ek geçici 27., Ek geçici 31., ek geçici 32., ve Ek geçici 33. maddeleri 1 Mart 1975 tarihinden geçerli olarak, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer. " kuralının kazanılmış hakları, eşitlik ve idari istikrar ilkelerini bozmak ve hukuk dışı işlemlere sebebiyet vermek suret ile Anayasa'nın sözüne ve özüne aykırı düştüğünü belirterek yalnız bu kuralın iptali için dosyanın Anayasa Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

III- İLGİLİ YASA KURALLARI:

a) İptali istenen Yasa kuralı:

3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Yasanın 53. maddesinin tam metni şöyledir:

Yürürlük :

Madde 53- Bu kanunun 20, 37. maddesine bağlı gösterge tabloları, 38, Ek geçici 26., Ek geçici 27., Ek geçici 31., Ek geçici 32. ve Ek geçici 33 ncü maddeleri 1 Mart 1975 tarihinden geçerli olarak, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

b) 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 30. maddesinin 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Kanunla değişik metni:

Bariş zamanına ait normal bekleme süreleri:

Esas Sayısı:1976/59
Karar Sayısı:1977/6

Madde 30- Subayların normal bekleme süreleri aşağıda gösterilmiştir :

Rütbeleri Normal Bekleme Süreleri

Asteğmen 1 Yıl

Teğmen 3 "

Üsteğmen 3 "

Yüzbaşı 9 "

Binbaşı 6 "

Yarbay 3 "

Albay 6 "

Tuğgeneral - Tuğamiral 4 "

Tümgeneral - Tümamiral 4 "

Korgeneral - Koramiral 4 "

Orgeneral - Oramiral 4 "

c) 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununa 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Kanunla eklenen Ek geçici 26. madde :

Ek Geçici Madde 26- Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kıdemliliği onanmış bulunan üsteğmenler ile kıdemliliği onanmamış olup da üsteğmenliğin 4 üncü ve daha fazla yılında bulunan üsteğmenler terfi şartlarını haiz iseler derhal yüzbaşılığa yükseltilirler.

Bu gibilerden; üsteğmenlik nasıpları 30 Ağustos'a intibak edenlerin yüzbaşılık nasıpları üsteğmenlikte 3 yılını tamamladıkları 30 Ağustos tarihine, üsteğmenlik nasıpları aleyhe nasıp düzeltilmesi nedeni ile 30 Ağustos'a intibak etmeyenlerin yüzbaşılık nasıpları ise üsteğmenlikte 3 yıl tamamladıkları tarihi takip eden 30 Ağustos tarihine götürülür ve bu nasıplarına göre kanunun 45/f maddesi uyarınca Ek - VI veya Ek - VII sayılı cetvellerdeki kademelere intibakları derhal yapılır.

d) İlgili Anayasa Kuralları : Cumhuriyetin nitelikleri :

Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Eşitlik :

Madde 12- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

IV- İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında aşağıdaki sorunlar üzerinde durulmuştur:

Esas Sayısı:1976/59
Karar Sayısı:1977/6

Anayasanın değişik 147. maddesine göre Anayasa Mahkemesi kanunların ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İtüzüklerinin Anayasaya, Anayasa değişikliklerinin de Anayasa'da gösterilen şekil şartlarına uygunluğunu denetler. Yine Anayasa'nın değişik 151. ve 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri gereğince, bir davaya bakmakta olan mahkeme uygulayacağı bir kanunun hükümlerini Anayasaya aykırı görmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddî olduğu kanısına varması hallerinde Anayasa Mahkemesine başvurur.

Başvurmanın 1923 sayılı Kanunun 53. maddesinin bir kuralına yönelik olması bakımından Anayasa Mahkemesinin denetleme görevi ve Anayasanın değişik 140. ve 1602 sayılı Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 20. ve 22. maddeleri ile dosyadaki dava dilekçesine ve öteki belgelere göre de Askerî Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesinde yöntemince açılmış, görevine giren ve bakılmakta olan bir dava bulunduğu konularında kuşku yoktur. Ancak, iptali istenen kuralın bu davada uygulama yeri olup olmadığı konusu aşağıda tartışılacaktır:

Bu kararın 1 .bölümünü oluşturan (olay) da da belirtildiği üzere 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Yürürlükten kaldırılması ve Bu Kanuna Ek ve Ek Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında 11/7/1975 gününde yayımlanan 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Kanunun uygulanması ile ilgili olarak, davacının, 30/8/1975 olan yüzbaşılık nasbinin üsteğmenlikte 3 yılını doldurduğu 30/8/1972'ye götürülmesi suretiyle düzeltilmesi isteğinin adı geçen kanunun ek geçici 26. maddesi hükümleri karşısında yerine getirilemeyeceği davalı idarece kendisine bildirilmesi üzerine, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde dava açılmış ve davanın konusu da nasıp düzeltilmesini yapmayan idarenin bu işleminin iptaline ilişkin bulunmuştur. Davacı vekili, 1923 sayılı Kanunun 53. maddesinin birinci fıkrasında yer alan ve Ek geçici 26. maddeyi 1/3/1975'den geçerli olarak yürürlüğe sokan kuralın Anayasaya aykırılığını ileri sürmüş olmasına karşın, Mahkeme gerekçeli kararının (netice) bölümünde açık bir şekilde, 53. maddenin sonundaki "diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer" kuralının kanunun tedvini sırasında sicil ve terfi yönlerinden kazanılmış statüyü koruyucu hükümlerle pekiştirilmeden çıkarılmış olması ile davacının, emsali subaylardan 3 yıl geri kalmasına meydan verilmiş olduğundan söz etmiş ve bu kuralın Anayasanın sözüne ve özüne aykırılığı nedeniyle iptalini İstemmiştir.

Oysa, mahkemenin davayı çözmek, yani davacının isteği veya idarenin işlemi doğrultusunda bir karara varmak için ön planda 926 sayılı Kanuna 1923 sayılı Kanunla konulan bu Ek geçici 26. madde üzerinde durması gereklidir. Çünkü, üsteğmenlikte bekleme süresini 6 yıldan üç yıla indiren 1923 sayılı Kanunun yayımı tarihinde bu rütbede 3 yılını doldurmuş olanların ne yolla ve koşulla terfi ettirilecekleri kuralları bu Ek geçici 26. maddede yer almaktadır. Bu kurallar, üsteğmenlikte kıdemlilik onanmış olmak ve sicil bakımından yeterli bulunmaktır. Bunlar elverişli ise üsteğmen derhal yüzbaşılığa yükseltilecek ve yüzbaşılık nasbi da üsteğmenlikte 3 yılını doldurduğu tarihe götürülecektir.

Davacının 1972, 1973 ve 1974 yılları sicil notları ortalaması yeterli olmadığından üsteğmenlikte kıdemliliği onanmamış olduğu konusunda taraflar arasında bir anlaşmazlık yoktur. 1975 yılı sicili ise terfiine elverişlidir, ancak bu olumlu sicil, Subay Sicil Yönetmeliğinin 25. maddesine göre 30/8/1975 gününden geçerlidir.

Öte yandan; mahkemenin iptalini istediği 53. maddedeki yürürlük kuralının aslında kanundaki çeşitli hükümleri belli bir süre içinde uygulamaya sokmaktan başka niteliği yoktur. Bu kuralın, davacının durumu bakımından bu davada uygulanacak yeri olmadığı gibi, Ek geçici 26. madde ile de bir ilişkisi bulunmamaktadır.

Esas Sayısı:1976/59

Karar Sayısı:1977/6

Anayasanın değişik 151. maddesindeki kural karşısında, mahkeme, görmekte olduğu bu davada uygulama durumunda olmadığı kanun hükmünün iptalini isteyemez. Bu nedenle başvurunun, mahkemenin yetkisizliği yönünden reddine karar verilmelidir.

V- SONUÇ:

"926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması ve Bu Kanuna Ek ve Ek Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında" 3/7/1975 günlü, 1923 sayılı Kanunun yürürlük hükmünü düzenleyen 53. maddesindeki "..... diğer hükümleri yayımı gününde yürürlüğe girer" kuralı, itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanacak hüküm bulunmadığından, başvurunun mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine,

1/2/1977 gününde oybirliğiyle karar verildi .

Başkan
Kâni Vrana

Başkanvekili
Şevket Müftügil

Üye
Ahmet Akar

Üye
Halit ZARBUN

Üye
Ziya Önel

Üye
Ahmet Koçak

Üye
Şekip Çopuroğlu

Üye
Fahrettin Uluç

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ahmet Erdoğan

Üye
Hasan Gürsel

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Nihat O. Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu